

Severoitalští Bojové a otázka původu středoevropských oppid

Práce představuje výsledek velkého heuristického úsilí a je výsledkem zevrubné předběžné přípravy. Autor studoval rok v Pise a věnoval se podrobně problematice v severní Itálii, kde mu velmi pomáhali při studiu i získávání materiálu prof. D. Vitali a další italské odborníci; konzultoval mnohé také téměř se všemi vedoucími odborníky na dobu laténskou u nás. Na práci je vidět zevrubnost, hloubka vhledu, široký rozhled a velké úsilí zdokumentovat vše dostupné co nejúplněji.

Úvod podává dějiny bádání, topografii Emilie a Romagni a přehled rané doby železné v této oblasti. V další části autor podrobně probírá literární prameny k dějinám Bojů v severní Itálii, dále epigrafické prameny, a pak pojednává kriticky o tzv. bójské facies v pracích V. Kruty (v bibliografii postrádám jen jeho encyklopedickou syntesu, ale ta není pro dané téma natolik důležitá), pak se zabývá jednotlivými lokalitami, možnosti poznání etnicity obecně i v italské archeologii speciálně, analyzuje etnický obraz Emilie a Romagni z hlediska Etrusků, Ligurů, a Keltů, pak se zabývá sídlišti Keltů v této oblasti na základě písemných pramenů a archeologické dokumentace. V další části se pak věnuje J. Kysela srovnání středoevropských oppid se situací v Itálii. Pak formuluje své závěry, a v nich hodnotí veškeré hypotézy o italských předlohách středoevropských oppid jako nepodložené a nedostatečně prokazatelné. Při analýze písemných pramenů o keltských Bojích v Itálii se staví k jejich interpretaci jakoby že měli vůbec města také velmi kriticky.

Práce je doplněna velmi obsáhlou bibliografií s těžko u nás dostupnými italskými publikacemi a rozsáhlou a užitečnou obrazovou dokumentací. Velmi kladně hodnotit lze také jeho odvalu, ve které se svými názory postavil proti obvyklému převládajícímu pojetí v české archeologii - Václava Kruty, Petra Drdy a Aleny Rybové i dalších badatelů, včetně recenzenta, který je dole pod posudkem podepsán.

De omnibus dubitandum je jistě správnou zásadou, ale stojí za to si připomenout Heidegerovo *Stimmung*, která byla východiskem, základem celého postoje autorova přístupu. Ten připomene citát z Goetheho Fausta: *Ich bin der Geist, der alles verneint*. Autor sotva píše *sine ira et studio*, jeho skepse všude nachází problémy, ale také interpretuje veškeré prameny jako nedostatečné. Leckde mi jeho postoj připomene situaci, ve které jsme se ocitali několikrát jako studenti v semináři profesora Jana Filipa, když se nás lstivě ptal: Ale pane

kolego, jste si svým názorem opravdu jist ? Tu nelze než odpovědět, že nejsem. Věda není náboženstvím a je prostředkem, skrze který je absolutní pravda bezpochyby ve velké většině případů nedostupná.

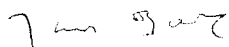
Středoevropská oppida měla jistě své předchůdce v emporiích, ze kterých Němčice nad Hanou jsou dnes nejznámější, ale oppida jsou mimo starší centra, na periferii sídelních zón, přes autorovy výhrady k chronologii je na jejich počátku patrná koincidence s odchodem zbytku Boiů z Itálie po druhé punské válce. Je téměř neuvěřitelné předpokládat, že by jako jediní obyvatelé Itálie neznali města, a odporuje to mnoha zmínkám v pramenech. Naše oppida také nejsou městy v plném smyslu toho slova, a mohla spíše právě odpovídat těm osadám italských Boiů, které jsou zmiňovány; pro Římany byly samozřejmě primitivnější než města jejich či města Etrusků a italských Řeků. Tak bych vysvětloval spíše zdrženlivost římských pramenů a jejich negativní obraz o primitivních Gallech; šlo o oponenty, kteří – na rozdíl od ostatních severoitalských Keltů, nakonec i Insumbrů – kladli větší odpor integraci do římské říše, což se ukázalo zejména v jejich velké podpoře Hannibalovi, kterou jim už Římané nikdy neodpustili.

Nelze se ubránit dojmu, že – podobně jako u předchozích referátů a bakalářské práce autorovy – i zde převládá nad doklady autorův negativní přístup jeho základního přístupu, *Stimmung* ; odpověď na otázky jakoby byla předem tímto jeho naladěním dána. Jistě máme jen zlomek toho, co kdysi existovalo reálně, mnohé bude dosud v zemi, ale mnohé je už zcela ztraceno; snad máme ale po sto padesáti letech bádání někde aspoň při troše štěstí kousek promile původní evidence.. Musíme vycházet z toho, co máme, a také jsme přesvědčen o tom, že každá výpověď o minulosti by měla mít jistou koherenci a smysl; byla kdysi příběhem a měla by se jím znovu stát; neměla by být jen hromadou pochybností se závěrem, že nic není jistého..

Že není nic doloženo na sto procent, je pravdou obecnou. Je užitečné pohlédnout na věc z druhé stránky než byl obvyklý názor. Jistě mnohé, z čeho vznikla oppida, mělo své předpoklady z místního vývoje u nás, a nešlo jen o jeden příběh. Pohled z jiného úhlu je leckdy podnětný, ale nemohu se ubránit dojmu, že zde autor práce překročil ve svém negativním úsilí mnohé možnosti řešení, které by mnozí, včetně podepsaného recenzenta, považovali za pravděpodobnější. Rád bych zakončil parafrází Voltaira: I když s Vámi nesouhlasím, pane kolego, považuji za svou povinnost poděkovat Vám za Vaše názory a jsem rád, že jste svůj pohled na tuto věc - odlišný od mého - ve své práci vyjádřil.

V každém případě jde o práci vysoké odborné úrovně, překračující obvyklou úroveň magisterských prací jak rozhledem, tak rozsáhlostí prostudovaných pramenů archeologických i písemných. Není tedy ani nejmenších pochyb o tom, že práce splňuje všechny požadavky na magisterské práce kladené a je vhodným podkladem obhajoby i dalšího řízení za účelem získání titulu magistra.

V Praze dne 12.9. 08

prof.dr.Jan Bouzek, DrSc